

Přicházející zákon zavede systém nahlašování nekalostí v práci, firmy ho mohou rozšířit i na bossing a šikanu

Praha, 17. 7. 2023 – Od 1. srpna vstoupí v účinnost zákon o ochraně oznamovatelů. Až 15 tisíc firem bude muset mít díky němu zprovozněnou tzv. etickou linku – vnitřní oznamovací systém k nahlašování nezákonných praktik, se kterými se zejména zaměstnanci setkali v práci. Firmy mohou k systému nahlašování dobrovolně přidat i neetické praktiky jako obtěžování na pracovišti, šikanu či bossing. Zákon se bude od 1. srpna týkat firem s 250 a více zaměstnanci, v další vlně se k nim nejpozději od 15. prosince přidají i společnosti, které mají od 50 do 250 zaměstnanců. Střední a větší společnosti, které zákonnou povinnost dosud neřešily, na zprovoznění etické linky už mají pouze minimum času a budou se povětšinou muset spolehnout na externí dodavatele řešení, tvrdí Stanislav Klika, ředitel rizikového poradenství společnosti BDO.

„U velkých světových firem je kanál pro oznamování téměř samozřejmostí, podle dat za loňský rok ho má zřízený 70 % světových firem. Sami se přitom setkáváme s tím, že zavedení etické linky posiluje důvěru a spokojenost zaměstnanců. Firmám navíc pomáhá zlepšovat jejich reputaci zodpovědné firmy a mnohdy jim detekce problému může ušetřit i značné finanční částky,“ komentuje Stanislav Klika z BDO.

Česká republika má s přijetím zákona značné zpoždění. Ten totiž vychází z evropské směrnice o whistleblowingu, kterou se Česko zavázalo přijmout do svého právního řádu do 17. prosince 2021. Kvůli tomu se Česko bude muset zřejmě podrobit historicky první pokutě od Evropské unie za nedodržení termínu přijetí legislativy. Podle návrhu Evropské komise by mělo jít o částku téměř 64 milionů korun, její konkrétní výši nicméně stanoví soudní dvůr a může se odlišovat.

Whistleblowerem se dle zákona může stát například i stážista

Oznamovatelem nekalého jednání, kterého chrání zákon, se může stát široké spektrum fyzických osob. Kromě zaměstnanců to mohou být i OSVČ, uchazeči o zaměstnání, dobrovolníci, stážisté, členové představenstva či dozorčí rady. Je proto důležité, aby možnost podat oznámení byla snadno dostupná všem uvedeným subjektům.

„Z pohledu firem je také důležité, aby oznamovací kanál byl důvěryhodný, přehledný a snadno dohledatelný tak, aby jej zaměstnanci skutečně využívali. V opačném případě totiž mohou využít rovnou nahlašovací systém Ministerstva spravedlnosti, což může mít pro společnost zásadnější procesní, finanční a reputační dopad, přestože například v daném případě ani nedošlo k porušení zákona,“ říká Stanislav Klika z BDO.

Naprostá většina oznamovatelů se při dostupném a důvěryhodném oznamovacím kanálu raději obrátí přímo na firmu, přestože se mohou obrátit i na kanál ministerstva, dovysvětluje Stanislav Klika. „Důvod je celkem jednoduchý: jsou pragmatičtí a vědí, že pokud někdo může problém v brzké době vyřešit, je to právě zaměstnavatel,“ dodává odborník z BDO.

Ochranu získají i osoby blízké, anonymní oznámení však nikoliv

Přestože zákon neprošel v podobě prikazující firmám přijímat i anonymní oznámení, nahlašovací systém musí utajit totožnost oznamovatelů. Zároveň firmy mohou anonymní nahlašování zpřístupnit na základě dobrovolnosti, nebo oznamování zpřístupnit také například svým zákazníkům, kteří nejsou pod ochranou zákona.

Ze zákona jsou přitom chráněni jak samotní oznamovatelé, tak i jejich osoby blízké. Těmi mohou být například manžel působící v téže firmě, nebo třeba kolegyně, která pomohla s vyplněním oznámení či s dodáním určitých informací. Právní ochranu získávají před jakýmikoliv odvetnými opatřeními ze strany zaměstnavatele, zejména v podobě vyhazovu, přesunu na nižší pozici, snížení mzdy či převedení do jiného týmu.

Zákon počítá s nezávislým prošetřením podezření na protiprávní jednání nejpozději do třiceti dnů od oznámení. Oznamovatel zároveň získá právo znát závěry šetření do tohoto termínu, přičemž v odůvodněných případech lze tuto lhůtu ještě dvakrát prodloužit.

Podle dat společnosti CRIF – Czech Credit Bureau se povinnost dotkne až 15 tisíc subjektů a dále také všech zadavatelů veřejných zakázek a vybraných orgánů veřejné moci, s výjimkou obcí do 10 000 obyvatel. Za nedodržení povinnosti vyplývající ze zákona o ochraně oznamovatelů bude vždy hrozit firmám pokuta až do výše milionu korun.

TISKOVÁ ZPRÁVA

O společnosti BDO

BDO je poradenská společnost poskytující auditorské, daňové, právní, účetní a poradenské služby. Na českém trhu působí již 30 let. S téměř 500 odborníky a dlouholetou praxí se řadí k předním společnostem s tímto zaměřením v České republice, kde má kanceláře v Praze, Plzni, Brně, Domažlicích, Českých Budějovicích a Jindřichově Hradci.

BDO je v České republice zastoupena společnostmi BDO Audit s.r.o., BDO Czech Republic s.r.o., BDO Consulting s.r.o., BDO Legal s.r.o., advokátní kancelář a BDO ZNALEX, s.r.o. Společnost je součástí mezinárodní sítě BDO, která celosvětově tvoří jednu z největších sítí auditorských a poradenských skupin. Zaměstnává více jak 91 tisíc odborníků a působí ve 167 zemích, v nichž čítá více než 1 650 kanceláří.

Kontakt:

Jan Kuliš, EPIC Public relations

E-mail: jan.kulis@epicpr.cz

Tel.: +420 731 920 874

Web: www.epicpr.cz